

Várszegi Asztrik, a pannonhalmi főapát

Várszegi Asztrikhoz gyerekkori barátság fűz. Nagyszüleink nem messze laktak egymástól, így gyakran bandáztunk, játszottunk közösen a Kurucdomb akkor még beépítetlen rétjein. Ő a Szent István-templomban ministrált, én ugyanott orgonáltam és énekeltem a kórusban. Német-történelem szakosok voltunk az ELTE-n, mindketten ott doktoráltunk... És nem utolsósorban az is összeköt minket, hogy nagyon szeretjük a szülővárosunkat, Sopront. Asztrikot 25 éve szentelték püspökké. Az egykori soproni polgármester, Lackner Kristóf címerében olvasható mondatot választotta mottójául: „Fortitudo mea Deus” (Isten az én erősségem).

Asztrik családjában négy nemzetiség képviselte magát. Szlovák és sváb felmenőket is számon tartó dédapja, *Vobrák János*, Veszprém megyében, Nagyesztergár községben élt. Őt gyermekéről kellett gondoskodnia, ami akkoriban nem volt egyszerű feladat. Hogy eltarthassa a családját, kivándorolt Amerikába, ahonnan havonta küldte az összekuporgatott keresetét szeretett feleségének Klárának, aki immár a gyermekek felneveléséért egyedül volt felelős. Annyira takarékosan éltek, hogy pár év múlva a gyerekekkel követni tudta férjét a messzi idegenbe.

Az egyik fia, Ferenc azonban Magyarországon maradt és belépett a Magyar Királyi Hadseregbe. Tisztként harcolt az első világháborúban, majd Győrben telepedett le, ahol megismerte *Császár Máriát*. Házasságkötésük után tisztként Sopronba helyezték, így lett a család soproni illetőségű. 1935-ben magyarosították Várszegire a nevüket.

Anyai részről a család Salmansdorfról származik, ami ma Burgenland területén található. A dédmama, *Ragadics Rozália* horvát anyanyelvű volt, így ő képviselte a családban a negyedik nemzetiséget. A család ezen ága a XIX. században telepedett le Sopronban.

Asztrik szülei, *Várszegi Ferenc* és *Horváth Rozália* a gimnáziumi évek alatt ismerték meg egymást. Édesanyja egy jómódú család leánya volt, akinek az apja, *Horváth Ferenc* negyven embernek adott munkát a jól menő cipőfelsőrész készítő vállalatában. Az érettségi után Rozália is kitanulta édesapja mesteriségét, hisz természetesnek tűnt, hogy egykor ő fogja továbbvinni a céget. Akkoriban Ferenc már udvarolt neki, így őt is bevették a családi vállalkozásba. Azonban jött a második világháború és Ferenc a katonai pályát választotta. Egységét 1945-ben Németországba vezényelték. Semmiképpen nem szeretett volna elszakadni Rozáliától, ezért összeházasodtak és hamarosan megérkeztek Bajorországba, Pockingba. Rozáliát a menekülttáborba irányították, Ferenc pedig természetesen az egységénél tartózkodott. Amikor véget ért a háború, a házaspár elhatározta, hogy hazatér. Annál is inkább, mert Rozália már várandós volt. Egy meglehetősen kalandos utazás után megérkeztek Sopronba, ahol Rozália 1946 januárjában egy fiúnak, Imrének adott életet. Akkoriban még megvolt a családi vállalkozás, ami mindannyiuknak biztosította a kenyeret. Asztrik mesélte, hogy egyszer egy orosz tiszt rendelt nagyapjánál

egy csizmát, ami aztán annyira megtetszett neki, hogy az üzlet elé egy orosz katonát rendelt, akinek az volt a feladata, hogy vigyázzon, nehogy a többi orosz kifossa az üzletet. Így aztán a bolt egészen államosításáig szolgálhatta a vevőket. Akkor azonban egyik percről a másikra megszűnt a jólét. A családnak valami megélhetés után kellett néznie. Az idő tájt senkinek sem ment jól. Imre emlékei szerint például minden tanulónak egy-egy fahasábot kellett naponta az iskolába vinnie, hogy fűteni lehessen az osztálytermeket.

A kis Imre azonban – akit mindenki Iminek hívott – nem érzékelte a nehézségeket, élte a gyerekek felhőtlenül boldog, vidám életét. Barátaival felfedezte a belváros házainak padlásait, versenyt ugrott az Ikva-patakon át és ministrálni járt a Bencés-templomba. A ministrálást megjutalmazandó, a pap bácsi időnként egy galambpárt adott Imrének, amit a templom tornyában foghatott be és otthon nevelhetett fel. Mindig is szerette az állatokat, eredetileg állatszeliidítő szeretett volna lenni. Egy valami azonban beárnyékolta boldogságát, szülei válása, melynél őt az édesapjának ítélték. Imre azonban gyorsan megoldotta a helyzetet: ugyan édesapjánál lakott, de a nagymama lakásában. Reggel elment az iskolába, délben „hazament” ebédelni az anyukájához, majd ismét „haza” a nagymamához. Így tulajdonképpen nem vette tudomásul a válás tényét. Annál nagyobb volt az öröme, amikor a szülei idős korukban ismét összeházasodtak.

1956 nem várt szabadságot hozott a gyerekeknek is, az iskolában orosz helyett németet tanultak, a hittan is felkerült az órarendre és sok mindenről lehe-

tett beszélni, amiről korábban csak titokban szólhattak. Imre a Berzsenyi Dániel Gimnáziumba került, ahol sok kiváló tanára volt. Osztályfőnöke és egyben latintanára, Tóth Ferenc például játékosan próbálta a megszeppent elsősökkel megszerettetni a latin nyelvet. Az iskola kapuja felett az „Aedes musis erectae” (a múzsáknak szentelt épület) szállóige olvasható. Tóth tanár úr tanítványainak azt mondta, hogy a latin szavakat mindenki megérti, ha egy kicsit odafigyel. Nézzék csak, az iskola kapuja felett például az olvasható: „Édes mujkó eredj bé”!

1962-ben egy vasárnap Imre épp a templomba készülődött. Nagymamája azt mondta neki: menjen inkább a nagymisére, mert egy bencés szerzetes az újmiséjét mutatja be. Imre nem volt nagyon lelkes, mert nem szerette a hosszú ceremóniákat, de végül is beleegyezett, és ez a döntés az egész további életét meghatározta. Akkor döntötte el, hogy ő is bencés szerzetes lesz. Amikor ezt a kívánságát közölte a szüleivel, azok megdöbbenek, és az édesapja mindenféle érvekkel próbálta Imit arról meggyőzni, hogy nem jó a terve. Mindhiába. 1964-ben felvették a bencés rendbe. A teológia elvégzése után 1971-ben felszentelték és ezzel Imréből Asztrik lett. Mesélte, hogy egyszer Sopronban kellett egy misén prédikálnia. Megkérdezte a nagymamáját, hogy mit mondjon a híveknek az aznapi Evangéliumról. A nagymamája azt felelte: „Mindegy fiam, mit mondasz, de azt szeretettel mondd, mert a hívek egy pap szájából a szeretet szavait várják”.

Várszegi Asztrik 1975-ben német-történelem szakos tanári diplomát szerzett az ELTE-n, majd 1985-ben ugyanott doktorált. Tanított gimnáziumban és a Teológián. 1991-től ő Pannonhalma főapátja. Szervez, újít, korszerűsít, az apátság területén mindig történik valami. Vezeti a közösséget és – mint ahogy az egy jó diplomatához illik – megpróbálja a különböző véleményeket egy nevezőre hozni. A bencések mottója szerint munkálkodik (Őrizd a rendet és a rend megőriz téged!): segít, ahol tud, közvetít, s teszi mindezt nyugodtan, vidámsággal telten. Fogadja az apátságot meglátogató magas rangú vendégeket, mint pl. 1994-ben Alekszij pátriárkát, 1996-ban János Pál pápát vagy a *dalai lámát*. Megszólítja az embereket, olyanokat is, akik kételkednek vagy egyáltalán nem hívők.

A Pannonhalmi Bencés Főapátság remekül működik: a bazilikát felújították, a gimnázium népszerű, a szőlészet, borászat, gyógynövénytermesztés és az idegenforgalom rengeteg embernek ad munkalehetőséget (a régió egyik legnagyobb munkaadója). Mindez persze sok energiát igényel. Ezért a főapát számára a nap reggel ötkor kezdődik, s a szabadidő számára ismeretlen fogalom. Mindezt lelkesedéssel, örömmel és alázattal teszi. Azt mondta nekem, hogy az életét nem is tudná elképzelni a sok munka nélkül. Erre nincs is szüksége, mert úgy tűnik, a rendtársai megbíznak benne, hiszen már többször is újraválasztották.

Bertalan Judit

Eifert János: Mártély, Holt-Tisza télen